

Fiskeridirektoratets Småskrifter

Nr. 1 — 1951

Tiltak for bedring av fiskekvaliteten under forsøksfisket med snurpenot i Lofoten i 1951

Ved ferskfiskinspektør
F. J. GRAHL

Utgitt av
FISKERIDIREKTØREN

BERGEN
A/S JOHN GRIEGS BOKTRYKKERI
1 9 5 1

INNHold:

1. Bestemmelser som skal gjelde under forsøksfisket med snurpenot i Lofoten i 1951.
2. Tiltak for bedring av kvaliteten av notfisket skrei. Statens Ferskfiskkontrolls motivering for de fastsatte bestemmelser.
3. Statens Ferskfiskkontrolls forslag (båttegning) til innredning av notfartøyer, som hver fisker får tilpasse best mulig på sitt fartøy innen rammen av de gjeldende bestemmelser.

Bestemmelser som skal gjelde under forsøksfisket med snurpenot i Lofoten i 1951.

I medhold av lov av 16. juni 1933 om behandling, tilvirking og transport av fisk og fiskeprodukter er ved kgl. res. av 15. desember 1950 bestemt at følgende bestemmelser skal gjelde under forsøksfisket med snurpenot i Lofoten i 1951:

§ 1.

På dekk skal det på babord side av fartøyet være 2 utbløingsbinger og på styrbord side skal det være 1 helst 2 utbløingsbinger.

§ 2.

En bløggingsrist settes midtskips fra dekkshus til akterkant av luke eller annet sted på dekk så praktisk som mulig. Risten må ha en høyde over dekk (eventuelt 65 cm), slik at bløggingsarbeidet kan skje i bekvem oppreist stilling som ved sløyebenk.

§ 3.

Nedtaksrenne benyttes ved nedtak av fisk fra bløg-

gingsrist og utbløingsbinger på dekk til rom. Nedtaksrennen bør være så lang at den når alle binger og kan om nødvendig deles i to.

§ 4.

På dørken i fiskerommet skal det være en rist slik at blod og vann kan renne unna.

Fiskerommet skal være avdelt med langeskips- og tverrskippsskott slik at midten av luken kan holdes fri for fisk under arbeidet med innlegning i og uttak av bingene. Midtrommet i luken skal kun brukes til fisk når bingene under dekk er fullstuet.

Avstand fra dørk til hylle og mellom hyller, må ikke overskride 70 cm. Dog kan det mellom øverste hylle og dekk være inntil 110 cm.

Istedetfor binger og hyller kan vanlige fiskekasser benyttes. Kassene skal være forsynt med karmbord.

Båten kan ikke laste mere under dekk enn det er plass til i binger eller kasser.

Føring av løs fisk i rommet er forbudt når det nyttes kasser.

§ 5.

All innredning på dekk og i rom bør være av høvlet materiale og hvitmalt med sjøsterk lakkmalning, for å lette renholdet og for å hindre at bingbordene blir vanntrukne og derved tunge og uhåndterlige. I fiskerommet bør faste skottvegger, garnering og undersiden av dekk være malt på samme måte. Hyllebordene må være minst 3 cm tykke.

§ 6.

Fiskerommet bør inndeles slik at alle bingbord i skott og hyller blir mest mulig av ens lengde.

§ 7.

Under håving senkes håven ned på bløggingsristen før håvlåset åpnes, slik at fisken ikke får slag eller støt når håven tømmes.

Håven skal alltid tømmes på bløggingsristen og innhåving må ikke foregå hurtigere enn at bløgging blir foretatt.

Fisken legges derpå etter bløgging først i utbløingsbing. Fisken fjernes ikke fra utbløingsbingen før den er utblødd (helst ikke før $\frac{1}{4}$ time etter).

Skal fisken legges fra utbløingsbing til bing eller hylle i rommet, må renne brukes slik at kast, lemping eller annen beskadigelse av fisken unngås.

§ 8.

Fiskeridirektøren eller den han bemyndiger kan dispensere fra disse bestemmelser i særlige tilfeller.

§ 9.

Overtredelser av disse bestemmelser straffes med bøter i h. t. lov av 16. juni 1933 om behandling, tilvirking og transport av fisk og fiskeprodukter, § 2.

Disse bestemmelser trer i kraft straks.

Tiltak for bedring av kvaliteten av notfisket skrei.

Statens Ferskfiskkontroll's motivering for de fastsatte bestemmelser.

Norges Fiskarlag, Norsk Frossenfisk A/L og andre har klaget over kvaliteten av notfanget skrei i 1950.

Klagene går ut på at skreien var misfarget av bloduttredelser under skinnet og at bukveggenes blodårer ikke var tømt for blod.

Det ble reist krav om forskrifter for behandling av fisken ombord og krav om kontroll med at disse forskrifter blir overholdt.

Muskelvev i levende fisk, vil når det blir utsatt for slag eller hardt press, bli misfarget av bloduttredelser. Bukveggenes blodårer vil på bløgget fisk ikke tømmes, hvis ikke fisken får ligge fritt uten press og arbeide blodet ut av seg.

Arbeidet ombord i forsøksbåtene var i 1950 noe forskjellig. På noen forsøksfartøyer var man ikke heldig med fiskens kvalitet, men på andre fartøyer var man det. På de fartøyer som leverte kvalitetsmessig underordnet fisk, kan en vel si at arbeidet gikk for seg på følgende måte:

Når noten snurpes sammen vil skreien stå tett. Fisken kan under snurpingen få press og slag av wire og hardt tauverk. Når så håven slenges uvørent ned i den sammensnurpete skrei, blir fisken også slått slik at det blir merker i fiskekjøttet før enn fisken kommer ombord i båten.

Det skal i fjor ha vært tatt i håven 100—150 fisk med en vekt tilsvarende 6—700 kg. Når håvlåset ble åpnet 1—1½ m over dekk, måtte fisken få kraftig slag og press.

Når fisken ble liggende løs ut over dekket, måtte fiskeren stå krumbøyd eller trække omkring i fisken for å bløgge det han nådde i, før neste håv kom innover rekken. På dette vis ble det trakkmerker på fisken, samtidig som det var uklart for bløggerne hvilken fisk som ble bløgget og hvilken fisk som i ubløgget stand ble lempet i rommet.

Det var enkelte fartøyer som hverken hadde kasser eller binger, slik at fisken fikk press i rommet, og dermed nye merker i fiskekjøttet. Fisk som var snittet, men ikke fikk ligge fritt, fikk ikke arbeide blodet av seg.

Det store presset i rommet medførte at fiskeren hadde et ikke nødvendig vektsvinn på fisken.

Praktiske forsøk med bløggingsrist på dekk, viste at bløgging og behandling ellers kunne bedre gjennomføres.

Bløggingsbenken var så høy at fiskeren kunne stå

oppreist mens han arbeidet med bløggingen. Håven ble tømt på benken slik at bløggerne fikk fisken »opp i nevenen«. Dette sparte tråkk, og gjorde arbeidet mere lettvtint.

Fiskerne er fortrolig med den arbeidsgang som er innført på fiskebrukene i dag med sløyebenker, vaskekar og rister. Arbeidsgangen er slik at 2—3000 kilo fisk kan passere over ett sett redskap i timen.

Prinsippet for denne tilvirkingsmåte kan sammenfattes slik at sløyebenk, rister, kar og skikkelig vann-tilførsel gjør det mulig for seks mann å arbeide med (sløye, ta utav, haukappe og vaske) 2—3000 kilo fisk i timen i oppreist ledig stilling, mens fisken føres eller glir bortover de nevnte redskaper og fisken holdes fri for enhver forurensing, press, slag og hyttmerker.

Forskriftene for arbeid med notfanget skrei ombord i fiskefartøylene er derfor bygget på de erfaringer som de forsøksfartøyer som arbeidet med bløggingsbenk ombord hadde, og videre på de samme prinsipper som er lagt til grunn for tilvirking av fisk på land.

På et av forsøksfartøylene i Lofoten i 1950 kunne 4—5 fiskere på bløggingsrist bløgge unna vel 6000 kilo fisk på ca. 1 time og således holde takt med de folkene som sto for innhåvingen. Den her nevnte arbeidsmåte er derfor utprøvd i praksis.

Til slutt kan nevnes hvorfor de forskjellige krav er medtatt:

1. Ved å bruke utbløingsbinger på dekk blir det i alt mere flate å legge fisken på for utbløing. Bingenene forhindrer tråkk.
2. Bløggingsristenes betydning skulle være kjent fra erfaringene med sløyebenkene i land. Ved å håve inn over benken kommer fisken »opp i nevene« på de som står ved risten.
3. Nedtaksrenne er beskrevet slik for at en om mulig behøver bare en mann i rommet for å styre fisken på plass, istedetfor å måtte bøye seg etter hver fisk flere mann sender ned.
4. Tross binger på dekk vil det komme vann med fisken og ristene i rommet vil sørge for at dette renner akterover. Ristene forarbeides slik at de av hensyn til rengjøring lett kan taes opp og rensyles. Ristene bør derfor såvidt mulig være av 1 meters lengde. Kravet om binger eller kasser er nevnt for å spare press på fisken. Det er kjent at fisken består av ca. 8/10 deler vann og 2/10 deler tørrstoff. Britiske trålere har gjort den erfaring at uten binger presses der 10—15 pst. vann av fisken som ligger løs i rom. *Hiver båten lenge nok på seg kan mangelen på binger eller bord lett koste fiskeren 5 øre kiloet i vektsvinn.*

Mange saltere vil gjerne ha litt presset fisk over vekten, så slipper de å betale for vannet, men til ferskanvendelse bør fisken ha sin naturlige form. Løs fisk mellom kasser vil bare bli skadd.

5. Malingspåbudet vil ikke bli hevdet i 1951.

Det er medtatt for å vise at det vil bli nødvendig i framtiden skal alt holdes forsvarlig rent og for at alle bingfjølør eller kasser ikke skal bli vasstrukne og dermed uhåndterlige.

6. Det vil være innlysende for alle at en bruker ens lengder, noen har ikke vært oppmerksom på dette under innredningen og har derfor mange ergrelser med å få bordene til å passe i hop.
7. Arbeidsgangen er beskrevet slik fordi praktiske forsøk har vist at man kan få fram god fisk på dette vis. En vet ikke om en annen måte vil være bedre. Det må i så fall bevises.

Til slutt må det presiseres at det er av overmåte stor betydning for gjennomføringen av et lønnsomt notfiske i Lofoten at der stilles de strengeste krav til behandlingen av fisken slik at det kan sikres kvalitetsvare. Særlig må det framheves at bløggingsplikten strengt må overholdes selv om det her, hvor det til dels dreier seg om store fiskemengder, kan medføre et sterkt arbeidspress.